

Väestökehityksen haasteita perusopetuksen järjestämisessä käsittelevä työryhmä

Yhdeksäs tapaaminen

Aika: torstai 24.4.2025 klo 13–15

Paikka: Seminarium (OKM, Meritullinkatu 10), Helsinki, ja Teams

Läsnä:

Eeva-Riitta Pirhonen, Minna Polvinen, Aili Johansson, Tommi Karjalainen, My Kirvesniemi, Kaisa Kotomäki, Anssi Pirttijärvi ja Mika Puukko, OKM

Kurt Torsell, Petra Packalen ja Annika Westerholm, Opetushallitus

Taina Eckstein, Valtiovarainministeriö

Päivi Kamppi ja Mari Rökköläinen, Karvi

Pauliina Viitamies, OAJ

Irmeli Myllymäki, Kuntaliitto

Annakaisa Tikkinen, Sivistysala ry

Jens Mattfolk, Finlands Svenska Lärarförbund FSL

Merja Narvo-Akkola, Espoon kaupunki

Ulrika Lundberg, Pargas stad

Janne Varjo Helsingin yliopisto

Siv Sandberg, Åbo Akademi

Pöytäkirja

1. Kokouksen avaaminen ja läsnäolijoiden toteaminen

Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen avasi kokouksen. Todettiin läsnäolijat. Kokouksen esityslista sekä edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

2. Perusopetuksen laatukriteerit ja tietopohjan kehittäminen, alatyöryhmän esitys

Neuvotteleva virkamies Minna Polvinen opetus- ja kulttuuriministeriöstä esitteli työryhmän jäsenille luonnoksen perusopetuksen järjestämisen laatutavoitteista ja niiden seurannasta. Erillinen alatyöryhmä valmisti luonnosta vuoden 2025 alusta yhteensä 7 kokouksessa. Laatukriteereiden päivittäminen perustuu hallitusohjelman kirjaukseen. Taustalla on myös koulutuspoliittisen selonteon tavoitteet ja Oikeus oppia -työryhmän ehdotukset. Haasteena olemassa olevissa, vuoden 2012 laatukriteereissä, on koettu muun muassa niiden runsaus.

Alatyöryhmän ehdotuksen mukaisesti valtakunnallisiksi perusopetuksen järjestämisen laatutavoitteiksi asetettaisiin muutamia selkeitä, perusopetuksen järjestämisen kannalta olennaisia asiakokonaisuuksia, joille

on mahdollista toteuttaa seuranta kaikkialla Suomessa. Laatutavoitteet perustuisivat olemassa olevaan lainsäädäntöön ja normeihin. Tavoitteiden toteutumista seurattaisiin säännöllisesti sekä valtakunnallisesti että paikallisella tasolla, suomen- ja ruotsinkielisessä koulutuksessa. Seurannan kokonaisuus muodostaisi yleisnäkymän sivistyksellisten oikeuksien sekä perusopetuslain tavoitteiden toteutumiseen Suomessa niin valtakunnallisella kuin alueellisella ja opetuksen järjestäjän tasolla. Kokonaisuus muodostaisi jatkossa olennaisen osan perusopetuksen tietopohjaa. Alatyöryhmän työssä on huomioitu opetuksen järjestäjien erilaistuminen. Laatutavoitteiden seuranta tapahtuisi indikaattorein, ei arvottaen.

Alatyöryhmä ehdotti yhteensä seitsemää laatutavoitetta ja niille asetettuja seurantaindikaattoreita. Laatutavoitteiden ensimmäinen osa-alue on sivistyksellisten oikeuksien toteutuminen, johon sisältyvät laatutavoitteina opetuksen tarjonta, opetusryhmät, henkilöstö, oppimisen ja koulunkäynnin tuki sekä koulumatkat ja saavutettavuus. Laatutavoitteiden toinen osa-alue on kouluyhteisö ja turvallisuuden toteutuminen perusopetuksessa, johon sisältyvät laatutavoitteina hyvinvointi ja osallisuus sekä turvallisuus.

Opetuksen järjestäjien kuormituksen välttämiseksi laatutavoitteiden seurannassa pyritäisiin hyödyntämään mahdollisimman paljon olemassa olevia, esimerkiksi opetushallinnon ja THL:n tiedonkeruita. Toisaalta tunnistetaan, että nykyinen tietopohja ei kata laatutavoitteiden seurantaa kokonaisuudessaan. Talouden osalta ei määriteltäisi erillistä laatutavoitetta; niiden toteutumista taustoitettaisiin kuntia ja opetuksen järjestäjiä koskevalla yleisellä taloustiedolla, joka tuo esille konkreettisesti opetuksen järjestäjien toimintaedellytysten tilannetta ja eriytymistä.

Seurannan pohjalta voitaisiin koota esimerkiksi kahden vuoden välein perusopetuksen tila -raportti, joka on kertomus sivistyksellisten oikeuksien ja lapsen edun toteutumisesta perusopetuksessa. Samalla mahdollistettaisiin yhteiskunnallinen keskustelu perusopetuksesta ja sen tilasta faktojen ja seurantatiedon pohjalta.

Käytiin keskustelua aiheesta. Sovittiin, että alatyöryhmä kokoontuu päivittämään esitystä saadun palautteen pohjalta. Päivitetty ja seurannan osalta tarkennettu esitys tuodaan työryhmälle syksyllä. Laatutavoitteiden seurannan toteutuksesta tehdään lisäksi jatkotyössä kustannus/viranomaisvaikutusarviointi.

3. Arviointi etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen mahdollisuuksista perusopetuksessa

Opetusneuvos Mika Puukko opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja arviointiasiantuntija Marita Härmälä Kansallisesta koulutuksen arviointikeskus Karvista pitivät esityksen arvioinnista etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen mahdollisuuksista perusopetuksessa. Työryhmän tehtäviin kuuluu hallitusohjelman mukaisesti laatia arvio etäopetuksen hyödyntämisen mahdollisuuksista perusopetuksessa tarkkarajaisesti säädettyinä esimerkiksi valinnaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon lapsen oikeudet ja edun ensisijaisuus. Työn tueksi on käynnistetty Karvin toimesta arviointi etäopetuksen hyödyntämisen mahdollisuuksista perusopetuksen valinnaisten kielten ja vähemmistöuskontojen opetuksessa. Alustavat tulokset ja toimenpide-ehdotukset annetaan työryhmälle marraskuussa 2025. Arvioinnin päätulokset julkaistaan keväällä 2026. Työryhmän jäsenistä koottu työnyrkki toimii arviointipaneelina ja tulosten tulkinnan tukena.

Karvin arviointi toteutetaan kehittävän arvioinnin periaatteiden mukaisesti. Arviointiin pyritään saamaan mukaan opetuksen järjestäjiä, joilla on kokemusta etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta tai jotka pohtivat etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen käynnistämistä.

Arvioinnissa tarkastellaan nykytilaa selvittämällä, miten etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta on käytännössä toteutettu ja millaisia kokemuksia opetuksesta on ollut opetuksen järjestämisen, opetuksen laadun, opettajien välisen yhteistyön, kasvatuksen ja oppimisympäristön turvallisuuden sekä oppilaan oikeuksien toteutumisen näkökulmista. Tämän lisäksi selvitetään kehittämistarpeita ja toimenpide-ehdotuksia tarkastelemalla millaisia muutostarpeita nykyistä laajamittaisempi etäyhteyksin toteutettu opetus aiheuttaisi koulutuksen ohjausjärjestelmään, miten oppilaiden näkökulma tulisi huomioida pohdittaessa etäyhteyksin toteutetun opetuksen mahdollisuuksia ja millaisia osaamistarpeita etäyhteyksin toteutettu opetus loisi kouluissa.

Arvioinnissa kerätään sekä laadullista että määrällistä aineistoa. Toiveena on, että arviointiin saataisiin laajasti mukaan opetuksen järjestäjiä.

4. Seuraavan tapaamisen ajankohta (5.6.2025 klo 13–15)

Työryhmän seuraava kokous pidetään 5.6.2025 klo 13–15 hybridikokouksena (SM, Kirkkokatu 12, kokoushuone Aleksanteri ja Teams).

5. Muut esille tulevat asiat

Keskusteltiin tulevista kokouksista. Toivottiin, että voitaisiin käydä keskustelua kasvukeskusten ja maahanmuuttajien näkökulmasta. Lisäksi todettiin, että Jyväskylän yliopiston toteuttaman perusopetuksen tilannekuvaselvityksen tuloksia esiteltäisiin mahdollisesti kesäkuun kokouksessa.

6. Kokouksen päättäminen

Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen päätti kokouksen klo 15.